

Vanha sukulaiseni makasi vuoden ennen kuolemaansa sairaalan pitkäaikaisosastolla. Kävin katsomassa häntä säännöllisesti ja samalla näin, miten vanhuksia hoidettiin kyseisellä osastolla. Toisaalta oli hienoa, että sedän itsemääräämisoikeutta kunnioitettiin. Jos hän ei halunnut nousta sängystä, häntä ei siihen pakotettu. Osastolla ei myöskään syötetty, jos potilas ei halunnut.

Välillä jäin kyllä miettimään, missä menee raja itsemääräämisoikeuden rikkomisen ja heitteillejätön välillä. Sukulaiseni päätösten seurauksena muun muassa hänen kantapäihinsä tuli makuuhaavoja.

Vanhuksen kaltoinkohtelu voi ilmetä huonona ja epäeettisenä hoitona joka heikentää vanhan ihmisen elämää. Kaltoinkohtelu on arka ja usein vaiettu asia, jota on vaikea tunnistaa vanhusten laitoshoidossa. Hoitajilla on merkittävä asema tunnistaa, ratkaista ja ehkäistä kaltoinkohtelua.

Hyvä hoito

ETENE (2008) määrittelee vanhuksen itsemääräämisoikeuden siten, että vanhuksella on oikeus osallistua omaa hoitoa koskevaan päätöksentekoon aina, kun se vain on mahdollista. Hänelle tulee antaa tarvittavaa tietoa eri vaihtoehdoista ja hoidoista, jotta hän voi tehdä päätöksen. Itsemääräämisoikeus tarkoittaa myös sitä, että hänen toiveensa huomioidaan suhteessa arkipäivän hoivaan ja toimintaan. Vanhuksen autonomiaa saa rajoittaa vain siinä määrin kun se on välttämätöntä, esimerkiksi jos vanhus voi toiminnallaan vahingoittaa itseään tai muita.

Hyvässä hoidossa tuetaan ja vahvistetaan vanhuksen olemassa olevia fyysisiä ja henkisiä kykyjä ja voimavaroja. Eettisesti kestävä hyvän hoidon perusta on vanhuksen kohtelu yksilönä. Hoito suunnitellaan huomioiden vanhuksen terveydentila ja toimintakyky, hänen sosiaalinen verkostonsa sekä läheistensä apu. Vanhuksien hoidosta puhuttaessa huomio kiinnitetään yleensä vain heidän hoivantarpeeseensa, terveydellisiin ja sosiaalisiin tarpeisiin. Ihminen on kuitenkin psykofyysinen kokonaisuus, johon kuuluvat myös henkiset ja hengelliset tarpeet.

Hyvän hoidon lähtökohdaksi on ihmisarvo ja sen kunnioittaminen. Ihminen ei menetä arvoaan silloin, kun hän tarvitsee apua. Ihmisarvostus nousee siitä, että jokaisen elämä on arvokas erilaisine kokemuksineen. Ikääntyvä ihminen tarvitsee myös iloa ympärilleen. Tulevaisuus näkyy turvallisena ja valoisana kun arkiset ilonaiheet tuovat elämään sisältöä. Ihmissuhteet ja vuorovaikutus luovat keskeisellä tavalla tunnetta osallisuudesta.

Ikääntyvällä ihmisellä on tarve puhua ihmisistä ja ihmissuhteista. Jokaisella ihmisellä on tarve ja oikeus kertoa omasta elämästä, siitä, mitä ilman on jäänyt tai minkä menettänyt. Elämän tuomia kipeitä kokemuksia, terveyden heikkenemistä ja menettämistä, luopumista rakkaasta ihmisestä, luopumista itselle tärkeistä asioista, toimintakyvyn heikkenemistä ei tarvitse unohtaa. Niiden kanssa voi pyrkiä sovintoon. Kristinuskon sanomalla voidaan vähentää henkisen pahoinvoinnin, pelkojen ja turvattomuuden kokemuksia.